

vica) toliko namreč jih je tiskanih pod naslovom „zweite Fortgangs-Klasse“ in pa „schwachen Fortgang haben gemacht.“ Pač ogromno število, ki ga tudi ne nahajamo nikjer, in je vredno resnega prevdarka, kajti minuli so časi, ko se je najboljša šola imenovala tista, ki je največ učencev zapisala v „zweite“ ali „dritte klasse.“ — Kar se poslednjič tiče pisave imen, nahajamo tu več vrst pisav, omenjamo le treh: a) gajčice: Črne, Močnik, Alič; b) nemške: Erschen, Bratusch, Schonta; kako pa bomo tretjo imenovali? Naj nam častiti bralci pomagajo sami jo krstiti, ker metelčica ni, tudi dajničica ne. V gosp. Lesjakovem spisu jo nahajamo tako-le: „Kossmač“, „Swetličič“, „Milnerschič“, „Urschič“, „Schniderschič“, „Boschič“ itd. Ne ostaja nam družega kot to, da to pisavo, ki se nikjer še ne nahaja, imenujemo lesjačico, ki je mešanca nemčice in gajčice. In še te nam manjka, da ne bo konca ne kraja zmešnjav! V imenu naroda našega in v imenu postave, ki je odločno izgovorjena, kako naj se tiskajo vladina naznanila in šolske knjige, protestujemo zoper tako čobodro, kakor jo svetu kaže idrijski šolski imenik, in zopet prosimo visokočastitega konzistorija, naj taki pisavi, ki je na sramoto slovenščini, konec storí po pravilu, da se slovenska imena pišejo, kakor se izgovarjajo, slovensko, nemška pa nemško!

Ozir po svetu.

Potopis iz Srbije.

Spisal dr. J. Podliščekov.

(Dalje.)

Velko je prvi med Srbi dobil zlato rusko svetinjo ko znak odlične hrabrosti. Na to je poslal dragocene sablo ruskemu generalu Kamenskemu, katero je nekemu bogatemu Turčinu v boji vzel. Al Kamenski ni hotel sprejeti sable, temuč jo pošlje Velku, dodavši še 200 zlatov, z izgovorom nazaj: „Tako sablo naj nosi ta, kdor je bil zmožen, jo Turku v boji vzeti!“

Ko so mu prigovarjali Rusje, katerim je bil iskren prijatelj, da naj se ne imenuje „hajduk“, ker to pomeni razbojnika, jim odgovori: „Grozno žal bi mi bilo, ako bi bil kdo bolji in večji hajduk od njega. Se ve, da srbski hajduki niso bili razbojniki, nego plemeniti sokoli, moč naroda srbskega, branitelji vere in domovine svoje. Da! oni so bili národní mučeniki; za narod, dom in vero so oni pozimi in poleti po planinah, v temnih hostah, v mrzlih brlogih ali pod milim nebom živeli, glad in žejo, mraz in strašne solnčne žarke trpeli, za narod se bíli, krí prelivali in mrli. Kolikor huje so Turki srbski narod pritiskali, toliko polneje so bile srbske planine in hoste narodnih čuvajev — hajdukov, gorečih narodnega ponosa in ljubezni do domovine in naroda. Njih cilj in konec je bil živeti po mrzlih planinah in temnih hostah, in od toda v slavo božjo in v maščevanje naroda svojega Turke neprestano napadati; darovali so svoje življenje Bogu, veri, narodu in domovini. — Ker koli so se s Turki sešli, tam so se topli ž njimi; sovražnika niso šteli; čem več dušmanov, tem večí plen, tem večá slava. Njih telesna hrana bilo je to, kar so Turkom vzeli; njih veselje in duševna hrana bila je ž njimi bíti se, potem pa popevati junaških pesem pri brenčanju javorovih gosel. Narod svoj so oni pustili vselej in zmirom na miru; njega so le branili, nikoli ga niso napadali. Neorožane in siromake napadati so zmatrali za greh in sramote. Al osveta (maščevanje) jim je bila sveta. Vsak je rad in brez strahú poginil, ker je vedel, da njegovi pobratimi ga bodo osvetili.

Hajduk Velko ni bil nobene reči tako lakomen kakor boja in plena. On je bil zmirom pripravljen, za eno dvajsetico svoje življenje vagati, in precej, kadar je kaj zgrabil, podelil je med svoje društvo. Njegova poslovica je bila: „Kadar imam jaz, naj ima vsak; al kadar jaz nimam, gorjé onemu, kdor ima, pa ne dá!“ — Zmirom je bil dobre volje, priljuden in vesel, trezen tudi vedno. On se s Turkom ni klal zaradi kake namere; nego samo zato, da je Turk, in to zato, ker je Turk narodu srbskemu največ vrag. Rodú je bil priprostega in je ostal vse svoje življenje priprost. Brati in pisati ni znal, niti se učil; če tudi je bil najhrabriši vojvoda srbski, ni se drugače imenoval nego hajduk. Imena vojvoda, ki si ga je sam dal in katero mu je po njegovi zaslugi Črni Juri in srbski svet tudi potrdil, je imel samo za potrebo; al vpotrebljaval ga nikakor ni; nego imenoval se je samo: „Hajduk Velko.“ — Kje se je rodil, se nikakor ne vé. — Mogoče, da se je rodil po hajduško v visocih planinah ali v temni hosti v kakem mrzlem brlogu. V svojo četo ni jemal seljakov in zemljedelcev, nego samo neoženjene može brez posestva. Taki so mu bili duša in veselje, in jih je sebi ravne priznal; zato se je enkrat v Negotin-u s svojo ženo sporekel, ker njegovemu hlapcu (vojniku) ni tako dobro postregla kakor njemu. „To so vsi moja brača — ji je Velko rekel — toraj jim gre čast in posluga kakor meni.“

Največo slavo je Velko dobil pri odbrani Negotina leta 1813; tu pa je tudi smrt storil. Enega jutra gre on po navadi obkopov ogledovat in popravljat, kar ga zagleda turški topžija (pravijo, da je bil Francoz, ker Turčin ga ne bi bil pogodil?), nameri na-nj top, ga zapali in krogla raztrga nepremagljivega junaka Velko Petroviča kroz sredo na dvoje! Zadnja njegova beseda, ki so jo njegova zmirom veselja in šalepolna usta izgovarjala, bila je: „Drž!“ — Gotovo je hotel izgovoriti „držite se!“ pa nagla smrt mu je hrabro besedo presekala in usta zaprla.

Tako je za narod in vero poginil največji junak naroda srbskega meseca julija 1813 — hajduk Velko Petrovič; junak, ki se more meriti z Milošem Obiličem, Markom Kraljevičem, Strahin Banom itd. Na Velka je narod srbski, ko v svojega nepremagljivega junaka, gledal in narod je bil nepremagljiv, dokler je Velko živel; ko pa on naglo in iznenada umrje, je njegova slavna smrt vès narod kakor strela iz jasnega neba udarila! Vse se prestraši in nišče ni mogel v občem obupu in strahu Turku se upreti! Ta grozni strah in obup je tudi slavnega junaka Črnega Jurja po Velkovi smrti tako potrl, da je skrivaj in plah svoj narod, za kterege se je vzdignil in devet let slavno boril, zapustil in v Avstrijo bežal! Da je Velko pri življenju ostal, gotovo ne bi bila na narod srbski leta 1813. neopisljiva nesreča prišla; voditelji naroda ne bi bili naroda zapustili in preplašeni v Avstrijo bežali; po Velkovi smrti so vsemu narodu hrabra srca in junaške roke onemogle. (Dal. prih.)

Dopisi.

Iz Prage 11. avg. = (Naše sedanje razmere. — Učilnica za kmetijstvo v Loboxici.) Sprejmite par vrstic iz zlatne Prage, ker je pošta zopet odprta. Preživeli smo strašen čas, čegar spomin leta in leta ne bojo izbrisali. Naj kilavi centralistični časniki še kterikrat žalijo narod „česke korune“, segli jim bomo čez ves njih škilasti obraz! Boga pa bomo hvalili, kadar zapustí deželo našo sovražnikova armada in se znebimo nadlog, s kterimi vojska tlači deželo. Nekaj pa smo se vendar tudi naučili v tem bridkem času, in to je, da tudi

brez birokracije se svet naprej giblje; ostal nam je samo župan z mestnim odborom, in vse je bilo, saj ta čas, v lepem redu. In tako je bilo tudi drugod po deželi, kjer so uradnije zapustile mesta. Posebno pa bi bili ministerstvu hvaležni, ako nam kmalu grofa Lažanskega vzame; saj je že dosta dolgo namestoval deželnega glavarja. Grof Lažanski je, kakor še drugi deželni glavarji, mož iz Schmerligove dôbe: taki pa, če tudi imajo prav dobro voljo, niso več posihmal sposobni za deželne glavarje, kar je septemberski manifest končal Schmerlingov centralizem. Navada je železna srajca — toraj naj si spoznavalci Schmerligove sisteme ne silijo biti, kar po dolgi razvadi biti ne morejo. — Ker vem, da je „Novicam“ zeló mar za to, kako so kmetijske šole po svetu osnovane, naj vam naznam sledeče: Na grajščini kneza Schwarzenberga v Lobozici se je natihoma kmetijska šola pričela in sicer že jeseni 1865. leta, ktero je konec junija praška komisija ogledala in zeló pohvalila. V tej šoli je 9 učencev, ki se za svoj prihodnji kmetijski poklic tû podučujejo. Vsak učenec ima en jarem volov za delo in oskrbovanje. Učenci stojé pod neposredno skrbjo grajščinskega oskrbnika, vrlo razumnega možá, kateri ne skrbi samo za njih izobraženost v raznih kmetijskih opravilih, ampak tudi zato, da se tudi lepo in pošteno obnašajo. Večkrat na teden in sicer zvečer posebno pozimi, po navadi v sredo in soboto, dobivajo po dokončanih navadnih kmetijskih opravilih, teoretični poduk, ki ga jim daje viši oskrbnik Osumbor. S tem, da je knez svojemu višemu oskrbniku imenovane učence v kmetijstvu praktično in teoretično podučevati dovolil, kako se dá poljedelstvo boljše in skrbnejše obdelovati in na višo stopnjo povzdigniti, je kmetijskemu ljudstvu vse okolice jako jako vstregel, in za to dobroto mu ne moremo dostojne hvale izreči. Ta šola pa ne prizadeva niti posestniku grajščine niti staršem učencev nikakoršnih stroškov. Učenci se podučujejo brez vseh stroškov, in dobivajo tudi stanovanje, jéd in plačilo enega hlapca, čegar opravila, razun najtežih del, tudi opravljajo. — Ali bi se ne dalo taci učilnic tudi po Slovenskem osnovati. Mislim, da se ukaželjnih mladenčev ne bode manjkalo, — da bi bilo le tudi blagih grajščakov, ki temeljitega nauka privoščijo mladini naši.

V Buda-Peštu. — Naj po popisu budinskega mesta sedaj še pristavim, da Budin (Ofen) s starim Budinom vred blizo 70.000 stanovnikov šteje, kateri, razun nekaj prebivalcev srbskega mesta, vsi nemško govorijo, mladež pa tudi magjarski; šole in uradnije v Budinu so poslednja leta popolnoma magjarske, celó na nekatere prižnice se je že jela magjarščina vrvati. — Ne morem se zdržati, da ne bi omenil pogovorov, ktere sem nedavno v neki družbi budinskih nemcev na lastna ušesa slišal. Jedro teh pogovorov je bilo, da budinski prebivalci in vsi Nemci na Ogerskem so dolžni, na vso moč na strani Magjarov stati ter Magjare v njihovih tirjavah za popolno dosego 1848letnih postav neprenehoma podpirati. Eden izmed te družbe ni mogel svojih pajdašev zadosti zagotovljati, kako močno ga veseli, da sliši svoje otroke magjarski govoriti, da-si tudi sam magjarskega jezika ne razume; pa je že tudi prestar, da bi se ga še mogel naučiti; hudoval se je, da se pred 1848. letom ni na to gledalo, da bi se bila v budinskih šolah mladež v magjarščini podučevala. Eden sosedov ga pa tolaži, da v 10 letih bode v Budinu vse drugače, da v 10 letih bo v Budinu malo takih stanovnikov, kateri bi magjarski ne govorili. — Potem je krenil pogovor na hrvaške poslance, kateri so prišli v dogovor z Magjari v Pešt. Sila grozne pšice so zdaj letele na uboge Hrvate, da se niso hoteli na milo

in nemilo Magjarom podvreči, — da za hrvaško deželo samoupravo in popolnoma narodno enakopravnost z Magjari tirjajo, — da so tako drzni, da se magjarskim zahtevam zoperstavljajo, da nočejo magjarske vlade (magjarskega ministerstva) za trojedino hrvaško kraljevino itd.; — ti hrvaški siromaki bi morali glada poginiti, ako bi jih ogerska dežela ne podpirala! — in tako je pšica sledila pšici, ne vem kako dolgo, ker nisem mogel tacega obrekovanja dalje prenašati, ter sem se raje iz združbe izmuzal.

Od kranjsko-štajarske meje 9. avgusta. — Juri Sveteč, stražaj na južni železnici štey. 272. blizo Hrastnika, je predsinočnjim strašno smrt storil. Ker morajo ubogi stražaji po tri in še več dni neprenehoma čuvati, je Sveteč brž ko ne zadremal; ko pa sliši vozove prigrometi, hotel je čez železnico še priti, se pa na šinah spodtakne, pade in vozovi grejo čez-nj. Glava mu je bila odtrgana, nogé in roke kakor odsekane, vés život tako razkosan, da so z lopatami kose in ostanke pobirali. Po več dni zaporedoma noč in dan čuvati, se ne izuti niti izsleči, toliko časa nikoli mirno zaspati, to je vendar od več, in razodeva malo usmiljenja tistih, ki so tako službo vpeljali. Delajte kolodvore manj gizdave ali jih ne predelujte tako pogostoma, pa si lahko prihranite denarja, da več stražarjev v službo vzamete, ki ne bojo trpeli kakor živina!

Iz Črnomlja 9. avgusta. J. K. — One dni, ko se je o napravi črne vojske mnogo govorilo, je govorica ta naše bele Kranjce zeló osupnila, kajti žalostni časi, ktere so že preživeli, so jim še vedno pred očmi. Še bolj so ženice žalovale, mislé, da gospodarji bodo morali delj časa dom in gospodarstvo zapustiti; ene so jokale, druge se z možmi spravliale, tretje še celó obupaje žugale, da kadar mož gré na črno vojsko, gré ženka v vodo. Lahko tedaj presodite, kako smo deželnemu odboru in ljubljanskim mestjanom hvaležni, da so odvrnili to nadlogo. — Ponočne straže so pri nas zeló ostre. Na špijone se jako pazi. V dokaz tega naj je častitim bralcem to-le: Pred 8 dnevi se je ključarski agent iz bližnje fabrike gradaške v noč tukaj zamudil. Siromak je gluh in mutast. Straža ga vjame, popraša: kdo da je? Siromak se vé, da odgovoriti ni mogel; začele so palice po njem padati. Revež je bil tepen — zato, ker ne zná govoriti. — Vreme je sicer za naša ilovičina zemljišča ugodno, vendar imamo dežja dovelj že do sv. Mihela. — V naši farni cerkvi se nov véliki oltar napravlja; res treba ga je bilo že zdavno. Drugi pot kaj več o njem, ko bomo videli, kakošno da je delo. — Preteklo nedeljo jo je tukajšnji odvetnik in notar g. dr. Valentin Prevec v Kamnik na Gorenško odrinil. — Včeraj ob poli ene popoldne smo tukaj potres čutili od zaboda proti izhodu. Z Bogom!

S Slapa pri Vipavi. — (*Ledeniki v slapenskem gozdu.*) V nekaj letih so na raznih krajih gozdnatega Nanosa ledenike našli, letošnjo pomlad tudi v slapenksem gozdu. Ker se ledú v sedanjih časih dosti porabi in se za-nj tudi gotovi denarci potegnejo, imajo ledeniki veliko važnost in sicer največo za tiste srenje, ki jih imajo na svoji zemlji. Vreden je tedaj tudi slapenski, da o njem besedico spregovorim, Slapencem v spodbudo in posebno srenjskim možem v prevdarek.

Ker je omenjeni ledenik na slapenski zemlji, imajo le Slapenci pravico do njega, le oni smejo led sekati, ga iz jame iznašati in odtod v Trst ali kam drugam prevažati; še le, če oni to delo drugim prepustijo, bodisi ker ne morejo zadosti delavcev va-nj pošiljati ali ker nimajo zadosti volarjev in konjarjev, da bi led v Trst prevažali, smejo tudi drugi pri tem delu denar služiti. Al Slap ni tako slab, da bi moral ledenik tujcem prepuščati. Slap ima dovolj krepkih in zato spo-

sobnih delavcev, ki bi radi tiste lepe denarce na dan služili; slapenskim fantom, ki so ko rosa, in tudi možem je milo pri srcu, videti druge v delu, sami pa morajo domá z družinico v revah in nadlogah roke križem držati in pohajati, ker na polji nimajo o poletnem času več toliko dela. Na Slapem je tudi dovolj volarjev, ki bi s svojimi voliči radi za tako plačilo vozili, in konjarjev, ki bi se tudi ne branili s parom kónj 15—18 gld. na dan zaslužiti. Pa pri takih rečéh je treba tudi moža, ki vélikemu kupcu led po dogovorjeni ceni v Trst prodaja, od njega denar dobiva in sekače in nosače plačava. Vprašam: Ali bi ne mogel biti tudi ta Slapenec? Če si ne upa en sam vsega prevzeti, naj se združita dva, trije ali štirje premožniši in videli bodo, kake dobičke bo sopet to donášalo.

Tedaj Slapenci! zdramite se, glejte, kako se vam denar kaže, le treba je, da ga znaste prijeti. Pomnite Vodnikovih besed, ki pravi:

Glej stvarnica vse ti ponudi,
Le jemat' od nje ne zamudi,
Leniga čaka
Strgan rokal,
Palca beraška
Prazni bokal.

Slehern vas si pri tem lahko svoje okolščine zboljša. Vi dvanajsteri pa, ki ste izvoljeni, da čujete nad blagrom svojih sosrenjčanov, prevdarite dobro, ali bi se ne moglo vse to zgoditi; na strani vam stojita moža previdna, skušena in za vaš blagor uneta. Pazite, kaj vam svetujeta vaš visokočastiti farnik g. M. Koder in vaš mnogospoštovani župan g. J. Frjančič! Če do zdaj niste pravega zadeli, glejte, da hitro popravite; k temu imate tudi denarno pripomoč, saj je že nekaj v vaši blagajnici. — O tem še kaj pri priložnosti, če bo drago.

France Frjančič.

Iz Ljubljane. To, da se je menda po naključbi na Dunaji snidlo več slovanskih veljakov, dela dunajskim centralističnim časnikom grozen nemir. Raznesli so te dni celó njihov program, po katerem je namenjeno, Avstrijo to stran Litave v tri skupine (grupe) razdeliti, vsako s svojim skupinskim deželnim zborom, tako, da bi Česka, Moravska in Šlezka delala eno skupino, Galicija s Bukovino drugo, in vse druge dežele tretjo skupino. Mi Slovenci bi po tem takem spadali z nemškimi Korošci, Štajarci, Avstrijanci, Salcburžani in Tiroljci v eno skupino. — Ne verjamemo, da bi v vsem tem le drobtinica resnice bila; po vsi podobi je to vse gola zmišljija ali časnikarska rasa, ki splava po vodi, kakor mnogo družih; saj ni mogoče, da bi nas Slovence naši slovanski bratje, in to brez naše vednosti in volje silili v družbo, v kateri bi se nam po vsi priliki slabeje godilo, ko njega dni v rajnem dunajskem reichsratu; kajti ondi smo imeli v družbi s Čehi, Poljaki in Rusini vsaj tovarše svojega trpljenja; a zdaj bi mi stali proti ogromni nemški večini sami. Iz te moke ne bo kruha! V tako združbo mi Slovenci nikdar ne privolimo; temveč bi glasen protest povzdignili že proti sami misli. — Ako se ima Avstrija po historičnih skupinah ustrojati, imamo mi svojo notranje-avstrijsko skupino; vendar smo tudi te trdne misli, da močnejša ko stara historija je še starejša pravica narodnosti. Naj ne zabijo možje, ki imajo odločen glas zastran avstrijske osode, da narodnost je geslo, ki giblje sedanji svet; naj ne zabijo, koliko stiske, škode in nesreče je prestala Avstrija, ker se je ideji narodnosti trdovratno ustavljala. Videant consules!

— V četrtek je potoval svetli nadvojvoda Albrecht z velikim spremstvom viših vojakov skozi Ljubljano na Laško. Na kolodvoru so se mu razun mnoge vojaške gospôde poklonili gospod deželni poglavar, milostljivi

knezoškof, gospod župan z mestnim odborom. Poslovil se je slavni nadvojvoda od mestnega odbora s temi-le prijaznimi besedami: „Veselo je vselej priti v mesto, katero se o patriotizmu tako odlikuje kakor Ljubljana.“

— Komisija zarad kolere je v nedeljo imela drugo sejo, v kateri je posebno za to šlo, da se oskrbi bolnišnica za kolera-bolnike, ako bi utegnila bolezen v Ljubljano priti. Ker zeleni vitrijol najbolj vzame smrad gnojniščem, kanalom itd., in ker je zoper vsako kužno bolezen in tudi zoper kolero poglavitna pomoč to, da se zatara povsod smrad, bode komisija razglasila poduk, kako se zeleni vitrijol, ki je prav dober kup, rabi v taki potrebi.

— Po naznanilu c. k. deželnega vojaškega poveljstva se je med voli, ki so za živež cesarske armade nakupljeni, na Ogerskem in v doljni Avstrii zeló hudo goveja kuga prikazala in že veliko goved pomorila. C. k. vojno ministerstvo je vse čede, v katerih so bolni voli, v ostro prepoved dala, da se obvaruje razširjenje te grozovite kuge, ki je večidel naslednica vojská. Bog obvari Avstrijo še te nadloge!

— Gosp. dr. Gregorič pride za vodja in zdravnika v bolnišnico za sifilitične ljudi v Pakrac v Slavonii.

— Ljubljanske vojaške bolnišnice se praznijo, ker ne dohaja več sila ranjenih iz Laškega; ker pa tudi vojaški zdravniki nimajo opravila na bojiščih, so začeli sprejemati bolnišnice, kjer so dozdej bili drugi, nevojaški zdravniki. Na Goričane v škofov grad so danes poslali nekoliko bolehnih oficirjev. — Ker ni bilo zadosti operatêrjev, je g. dr. Fax, primari kirurški oddelka naše bolnišnice, bil večkrat na pomoč ranjenim vojakom, ki so ležali v vojaški bolnišnici na strelišču in je deloma tù, deloma v svoji bolnišnici, kamor so začasno bili vojaki prenešeni, naredil srečne operacije; tako je enemu na prednjem delu noge izsnel člen (po Chopartovi amputaciji), družemu je umetno izsnel srednji in kazalni prst, da je ranjencu ohranil palec (najvažnejši del roke) in pa mali in primažinčni prst; mnogim je izrezal treščice od kostí, varovaje pokostnico itd.

— V zboru novih odbornikov in namestnikov trgovske in obrtnijske zbornice 9. dne t. m. je g. V. C. Zupan za predsednika, g. J. N. Horak za podpredsednika izvoljen. Po takem je tedaj po dolzih homatijah zbornica na novo ustanovljena v udih in glavah.

— Štiri kompanije kranjskih deželnih strelcev štejejo 512 mož. Od enega njih udov 3. kompanijo smo prejeli sledeče slovó za razglas v „Novicah“: „V kratkem se ločimo od vas, da gremo nad sovražnika in branimo mejo slovensko. Za tega voljo se Vam, dragi rojaki, priporočamo, da prosite ljubega Boga za nas, da se srečno bojujemo za blagor Avstrije in domovine. Z Bogom očetnjava! Hajdmo, hajdmo v boj — za dom in venec svoj!“

Jože Vesel.

— Iz Pueble v Mehiki se nam piše žalostna novica, da avstrijski četi iz Matamorosa, ki je bila prednja straža brigáde Olvere, je pri napadu sprevoda 2. julija bilo 120 mož ubitih, vsi ostali pa so vjeti. Ne enega oficirja ni nazaj. Brž ko ne je izdajstvo te nesreče krivo. Vrednost oropanega blagá in denarja znaša čez 2 milijona pesos-ev. Velika nesreča za cesarstvo mehikansko, ki se mu že tako hudo godí. Cesarica gré v Paris, Bruselj in na Dunaj, da bi pomoči dobila za mehik. cesarstvo.

— Ravno kar nam je došel dopis, iz kterega vidimo, da je naš rojak gosp. Henrik Penn prevzel vredništvo novega časnika „Oesterr. Gartenlaube“ v Gradcu, ki začne izhajati septembra meseca. — Nam ta novica ni nič kaj po godu zato, ker pričakovano

slovensko gledišče v Ljubljani izgubi po takem glavno osebo.

— „Glasnik“ piše v listu 8. iz Celovca, da v seji družbe sv. Mohora 12. julija je sklenil odbor: tiskanje vseh družbinih bukev za prihodnje leto prepustiti sloveči Blaznikovi tiskarnici v Ljubljani, ker med vsemi poprašanimi tiskarnicami bukve najcenejše tiska. — Iz celovškega „Glasnika“ prepisemo te vrstice le „ad notam tistim, katerim je beseda „najdražje“ priljubljena.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Nadjali smo se, da moremo danes že kaj gotovega povedati iz Laškega; al vse, kar do danes vemo, je to, da boja sicer ni, pa tudi primirja še ne, ker razprave, ki so med našo in laško vlado v Kormonsu zavoljo prihodnje meje med laškim kraljestvom in našim cesarstvom, še niso dognane. To pa je gotovo, da se je laška armada s Tirolov in tudi z beneške zemlje umaknila za reko Talment (Tagliamento, ki s tirolskih hribov izvira in se v jadransko morje izteka) do tiste meje, katero naša vlada zahteva, da se na tej podlagi začnejo obravnave zastran miru. „Veseli smo pričakovali — pravi dopisnik od Soče v „Slovincu“ — da se bo tistih 30.000 Slovencev, ki spadajo pod Videmško škofijo, od Beneškega ločilo in k nam goriškim Slovincem pritisnilo, zdaj pa slišimo, da Lahoni hočejo Goriško raztrgati in lep kos Benečii pritisniti.“ Al mislimo vendar, da se spametovajo tudi tisti prenapetneži, katerim Mazzini, Garibaldi in drugi dajó parolo in s katerimi ima kralj sam velike težave. Zato mislimo, da je mir tudi na Laškem blizo. — 9. dne t. m. je bila v Pragi prva obravnava za mir, ktereга želi naša vlada hitro, pa ga tudi ne bo overala pruska. — V Berlinu se je že začel deželni zbor; sklenila je zbornica enodušno kralju pokloniti adresu. Kdaj se bode pri nas sklical deželni zbor ogerski in se potem sklicali zbori družih dežel, se še nič ne sliši. Naj se ne odlašá predolgo — pravi po pravici „Zukunft“ — kajti to je bila poslednja dolga leta Avstrii velika nesreča, da je cincala o stvaréh, katerim je naglica potrebna bila. „Sada je Avstrija posvema povračena svojim narodom — piše „Sviet“ — ona je danes habsburška monarhija, u kojoj nam je personificirana avstrijska federacija“ — naj se tedaj tudi prične razgovor deželnih zastopnikov o njeni novi osnovi. — Kakor vladna „Debatte“ piše, misli vlada namesti bankovcev po 1 in 5 goldinarjev izdati novih državnic (Reichsschatzscheine) in sicer za 300 milijonov, s katerimi bo nazaj vzela izdanih 150 milijonov dosedanjih državnic (po 1 in 5 gld.), 30 milijonov bo obrnila za poravnavo undanjega posojila, ostali znesek pa rabila za navadne državne potrebe. Vse to kaže tudi potrebo, da se zopet kmali prične ustavno vladanje. — Kolere je čedalje več v okolici dunajski, na Českem in Moravskim in v Bukovini; posebno hudo razsaja v Berlinu, kjer do konca julija zbolelo je okoli 5000 ljudi in jih polovica pomrla; huda je tudi na Ruskem itd.

Račun dohodkov in stroškov za Slomšekov spominek.

Skupnina prejšnjega prešteva 1957 gold. 38 kr. dva cesarska zlata $3\frac{1}{2}$ križastih tolarjev in 8 dvajsetic. Dalje so darovali gospodje: Novak Vinc., župnik v doljni Pulskavi; Klein Florijan, župnik pri sv. Florijanu, vsaki 5 gold. Fantje in dekleta iz Paške fare 10 gold. Pervi znesek tega, kar so obljubili bogoslovci II leta v Mariboru 8 gld. Duhovstvo zelinskega okrožja 12 gold. Krašovec Juri, župnik v Šmartnem pri Kranju, 5 gld.; Gros Anton,

kaplan tudi tam, 2 gold. — V Verhniški dekaniji so darovali: Boner Jožef, dekan na Verhniku, 3 gold.; Fada Jakop v Polhovem gradu 2 gld.; Jugovic Anton v Borovnici, Štrucelj Mat. v Rakitni, Marinko Janez v Logatcu, Čadež Janez, ravno tam, Rihar Fr. v Hotederšici, Vidmar Matej v Rovtah, Okoren Ign. Podlipc, Lavrič Jož. v Zaplani, Bartol Balt. v Š. Joštu, Povše Fr. v Černem verhu, Jerala Aleš v Horjulu, Bašelj Tom. ravno tam, po 1 gold. Člani Mariborske čitavnice 3 gold. Skupnina vseh dohodkov 2024 gold. 38 kr., stroški mesca julija za poštino 55 kr., tedaj še ostane čistih dohodkov 2023 gld. 83 kr., dva cesarska zlata $3\frac{1}{2}$ križast. tolar., in 8 dvajsetic.

Opazka. Imena dariteljev prejšnjega prešteva: V Semiški dekaniji so darovali: Krašovic Anton v Adlešiču, Rozman Lovro v Starem tergu, po 2 gld. Volčič Jan. v Dragatušu 5 gld. Skubic Martin v Semiči 4 gld., Svetlin F., ravno tam, 3 gld.; Sos Mih. v Preloki, Zadnik Simon, ravno tam, Šutaj M. v Černomlju, Pleško Fr. v Semiču, po 1 gold. — V Gornjograški dekaniji: Florijančič Jožef v Gornjem gradu, Jug Andrej v Rečici, po 10 gold.; Zorko Janez v Gornjem gradu, Ženl Jožef v Lušah, Janc Janez v Zovepah, Šribar Janez v Ljubni, Pivec Gregor pri sv. Mihaeli, Orožen Valent. v Šmartnem, Dornik Kašpar v novem Sadu (Novi štifti), Berenšek Juri v Žavepah, po 5 gld.; Šparhakec Janez v Lučah 3 gold.; Zlatinšek Anton na Rečci 4 gold. Zbirka gosp. dr. Bleiweisa: Dr. Bleiweis J., vrednik „Novic“, 10 gold., dr. Kosta Etb., župan v Ljubljani, dr. Zupanec Jern., c. k. notar, Sovan France posestnik, Poklukar Jož. korar, vsi v Ljubljani, po 5 gold., Lesar Anton profesor na realci, Zupan V. L. tergovec, Bleiweis J. kupec, vsi v Ljubljani, Kromer Filip župnik v Nemšk. Rovtu na Tominskem, po 3 gold.; Svetec Luka, magistratni komisar, Debevec Jožef posestnik, Vilhar Ivan tergovec, vsi v Ljubljani, po 2 gold.; J. K. v Ljubljani, Stranecki, tergovec v Idrii, Ukman Ant., župnik v Tomaji, po 1 gold. — V Vuzeniški dekaniji: Goluf Anton, Drozg Anton kaplan, Pahernik Anton, vsi v Vuzenicah, Grobclnik Martin v Vuherju, Toporišič in Fara sv. Primoža, po 5 gold. Jaric Ant. v Terbonji, nekoliko neimenovanih Vuzenčarjev 4 gold., Pahernik Fr. v Vuherju, Gajšek Franc, kaplan, Mastnak Jakop, oba v Ribnici, Pogelšek pri sv. Antonu, Podlesnik Anton ravno tam, Kresnik Vinc. v Vuzenicah, po 2 gld. Nekoliko neimenovanih Vuherčanov 2 gld. 50 kr. Končnik Ant. v Arlbergu, Urban Jan. v Vuherju, Gregelj Jožef, Puher Karol; Lobenwein Fr., Grubeljnik Gregor, vsi v Ribnici, Mravljak Ant., Kovač Fr., Stirden, vsi pri sv. Antonu na Pohorju, nekoliko neimenovanih Terbančanov, Pušnik Ant. v Vuzenicah, Remšnik Anton, Bernhart Janez, Kolar Peter, Gentilini P., Umbrasoli Pavel, Kata in Julija N., vsi v Vuzenicah, po 1 gold. Šamp, Červeni, Haftler, Podlesnik, Vodenik Anton, vsi v Vuzenicah, po 50 kr. Kafel Fr. zidar, Strohmajer, Kifer, vsi v Vuzenicah, po 20 kr. — Kölbel Karol, Karinčič J., oba v Vuzenicah, po 40 kr.; Lavko Marija v Vuzenicah 50 kr., Ladinik Jan., ravno tam, 35 kr. — Zbirka g. Pirca v Gorici: Sušnik Lovro, župnik pri sv. Križu na Ipavskem, 5 gld., Marušič And., profesor vezozakona, Kociančič Štefan, profesor bogoslovja, Vinkler And., c. k. uradnik, Šolar Ivan, vsi v Gorici, po 2 gold.; Kafol Štefan, preglednik cerkvenih preštevov, Šfilogoj Anton, mestni kaplan, Furlani Jož., duhoven; Marušič Jožef, katehet normalških šol; Respet And., profesor bogoslovja; Rolter Miha, podvodja v semenišču; Lazar Matija, gimnazial. prof.; Jeglič And., vodja deželne poštevnije, vsi v Gorici; Vuga Peter, kaplan v Štiaku, po 1 gl.; Kumar Ant., vodja mestne šole v Gorici 50 kr. (Dalje nasl.)

V Mariboru 1. avgusta 1866.

Dr. Matija Prelog, denarničar.

Listnica vredništva. Gosp. A. Žg. v Pod: Prejeli; pride drugi pot gotovo. — Gosp. J. P. v Kr: Tudi gotovo drugi pot.

Kursi na Dunaji 13. avgusta.

5% metaliki 60 fl. 25 kr. Ažijo srebra 127 fl. 75 kr.
Narodno posojilo 65 fl. 25 kr. Cekini 6 fl. 15 kr.

Žitna cena

v Ljubljani 11. avgusta 1866.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 4 fl. 50. — banaške 5 fl. 8. — turšice 3 fl. 50. — soršice 4 fl. — reži 3 fl. 20. — ječmena 2 fl. 68. — prosa 2 fl. 92. — ajde 3 fl. 3. — oves 2 fl. 40.